

Naročnina lista: --
 Celo leto . . . K 10--
 Pol leta 5--
 Četrt leta 2:50
 Mesečno 1--
 Zunaj Avstrije: ----
 Celo leto 15--
 Posamezne številke
 -- 10 vinarjev. --

STRAŽA

Inserati ali oznanila
 se računajo po 12 vln
 od 6 redne četivrate; pri
 večkratnih oznanilih velja
 -- popust. --
 „Straža“ izhaja v posredek
 in petek popoldna.
 Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo in upravnništvo: Maribor
 Morozka ulica. 5. — Telefon št. 113.

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo.

Z uredništvom se more govoriti
 vsak dan od 11.—12. ure popoldna.

V Rumuniji vedno naprej.

Naši pred Brajlo in mestom Focsani. — Bolgari zavzeli Mačin in Jijilo. — Ruski napadi v Bukovini. — Grčija v četverosporazumovem jarmu. — Kaj bo z mirom?

Da se razumemo.

V nemških krogih se širi mnenje, da bi navsezadnje bili tudi avstrijski Slovani zadovoljni, če bi se upeljala nemščina kot državni jezik v Avstriji državnonaredbenim poatom in ne državnozakonodajnim. Slovanskim politikom bi ne trebalo nobenega boja, ampak priznati bi jim samo trebalo, da se je ta čin izvršil brez njih in proti njihovi volji. Tudi v časnike, torej v širjo javnost, se je že začelo zanašati to mnenje. Najrazširjenejše glasilo alpskih Nemcev, graška „Tagespost“, piše z dne 3. januarja:

„Ako bi se (zaradi jezikovnega zakona) vprašalo parlament, bi se gotovo pokazalo nesoglasje. Drugače bi bilo, ako bi se že razglašene jezikovne določbe še le naknadno predložile parlamentu v potrjenje. Ako se to zgodi med vojsko, je malodane izključeno, da bi se direktno odklonile. Pričakovati je, da se bo za vladne predloge dobila večina ali da se o njih sploh ne glasuje. Ni izključeno, da bodo Nemci in Slovani izjavili, da jih predlogi ne zadovoljujejo, a da nočejo pretrgati zvez z vlado. Potem ostane v veljavi s silo ugotovljeno stanje . . .“

To je popolnoma krivo mnenje, ki se goji in širi v nemških krogih. Vsi nemški avstrijski narodi in njih zastopniki stojijo neomajno na stališču sedanje ustave, ki govori v XIX. členu osnovnih postav o splošnih državljanskih pravicah tako-le:

„Vsi narodi v državi so enakopravni in vsak narod ima nedotakljivo pravico, da brani in goji svojo narodnost in svoj jezik (materino besedo). Država prizna ravnopravnost vseh deželnih jezikov v šoli,

uradu in javnem življenju. V deželah, kjer je več narodov, naj se javne šole tako uravnajo, da dobi vsak narod potrebne pripomočke, da se izomika v svojem jeziku, ne da bi se silil, učiti se drugega deželnega jezika.“

Ako bi se sedaj uresničila želja nemških strank, potem bi to pomenilo za nemške narode korak nazaj glede splošnih državljanskih pravic. Mahoma bi bila zaprta vsem nemškimi narodom pot do uradov, vse šole bi se morale preustrojiti. To bi pomenjalo velikanski preobrat v notranjem Avstrije, s katerim bi ne bil zadovoljen noben nemški narod. Ravnopravnost je edna izmed onih privlačnih sil, ki nas tako trdno vežejo z Avstrijo, ker ona jamči tudi majhnim narodom siguren obstoj in razvoj njihove narodne individualnosti. Ravnopravnost je za vsak nemški narod zaklad, ki bo ga branil z vsemi dovoljenimi sredstvi.

Za to je mnenje nemških strank in časopisov, da bi se nemški narodi pustili molče oropati ravnopravnosti, popolnoma krivo. In to je, kar smo hoteli s temi vrsticami glasno povedati in trdno pribiti.

O miru.

Mi prinašamo le uradne izjave o mirovni pogajanjih. Samo tako si lahko ustvarimo dovolj zanesljivo sliko, v katerem stadiju se nahaja trenutno mirovno vprašanje.

Španija odklanja sodelovanje.

Španska vlada odgovarja z dne 1. januarja na Wilsonovo noto o miru in odklanja sodelovanje pri

Wilsonovem prizadevanju, ker se ji sedanji trenotek ne zdi primeren za sodelovanje. Svoje stališče utemeljuje s tem, da je ententa mirovno ponudbo centralnih držav odklonila in z okolščino, da centralne države želijo neposredna pogajanja med vojskujočimi se državami, ker je to najkrajša in najjednostavnejša pot do miru. Vendar si pridržuje Španija pravico, da bo sodelovala pri mirovni pogajanjih v trenutku, ko bo sodelovanje bolj potrebno in uspešno, kakor sedaj. Pač pa je Španija voljna takoj pričeti z razgovori nevtralnih držav, pri katerih bi se naj doseglo sporazumno postopanje nepristranskih držav v obrambo oškodovanih in ogroženih lastnih interesov.

Kakor se razvidi, je zavzela Španija napram Wilsonovi noti povsem drugo stališče kakor Švica, Danska, Švedska in Norveška. Krepko podpira željo centralnih držav, da se mirovni razgovori začnejo neposredno med vojskujočimi se državami in ne preko Združenih držav. Iz španskega odgovora se da tudi sklepati, da Wilson ni postopal v sporazumu z nevtralnimi državami, čeprav govori v njegovem imenu. Mogoče pa je, da je Wilson izdal svojo noto v sporazumu z entento. Potem bi bilo tudi razumljivo, zakaj je Wilson tako hitro prišel s svojo noto, ko je komaj slišal o naši mirovni ponudbi. Ententa še na Wilsonovo noto ni odgovorila. Njen odgovor bo pokazal, ali igrajo Severna Amerika in ententa tudi pri zavlačevanju mirovni pogajanj skupaj, kar postaja vedno verjetnejše.

Javlja se, da bo ententa dne 6. t. m. izročila Wilsonu svoj odgovor na njegovo noto. Značilno je, da še tudi sv. Oče ni izrekel svojega mnenja o Wilsonovi noti, kar nas tudi potrjuje v mnenju, da je njegova akcija pristranska in da zasleduje le zavla-

LISTER.

Meškovi „Dve sliki“.

Literarna noveletna karta.

Ljuba moja „Straža“! Postala si do danes že velika gospodična in dosegla leta, tako da Tvoja beseda kaj velja. A danes Ti moram po pravici reči: da Te nisem že kot deteta z ljubeznijo pestoval na svojih rokah in Te se zdaj nimam tako rad, pa bi Ti bil pošteno zameril, ko si nedavno temu naznala 1. letni književni dar naše Leonove družbe ter si o Meškovih „Dveh slikah“ tako strašno lakonično in — zdelo se mi je — kakor dolgočasja naveličana dama zdehajoč rekla: „Meško v gladki besedi opisuje zgodbo lakomnika . . . in starke . . .“ Ravnotako kot bi dejala: „Borovič hodi v snažni vojaški obleki po soški fronti.“ Ali drugega nič?!

Zdaj, ko nam je Meško napisal že toliko lepega, kar je kot umetnost našlo priznanje daleč preko meja naše domovine, pa mu — očitati samo gladko slovenščino! To je vendar žaljivo za umetnika, ki je — ne pozabiva tega, ljuba „Straža“ — poleg drugih svojih lepih lastnosti najin najbližji štajerski rojak, in je krivica napram Leonovi družbi, ki je hotela s knjigo vendar nuditi umetniški užitek in ne le spisovno ali lepopisno vajo!

Na karti Ti tega kajpada ne morem obširneje utemeljevati. Zato Ti samo priporočam, da si za novo leto knjigo še enkrat prečitaš, pa ne ravno takrat, ko Ti bo vsled ministrskih kriz ali radi vojske in zmag uprav kri preveč v glavo silila! Upam, da boš potem našla vendar kaj lepega že v prvi sliki: „Njiva.“ Jaz sem imel sicer utis, kakor da je pisa-

telj zbral — ali namenoma? — tukaj precej neverjetnosti: Matija tako mlad — pa tak skopuh — lakomnik! Pa vendar, s kako mojstersko psihologijo skuša Meško njegov razvoj utemeljiti! Kako grozno sicer, a umetniško je opisano njegovo blazno ravnanje na njivi (str. 28-29). In ko pisatelj celo dejanje (kolikor ga je) prestavi naenkrat iz brezčasne dobe v konkretni čas svetovne vojske, kako umetniško zna ta docela nepričakovani sunek vpeljati (str. 42)! — O veliki lepoti druge slike — tega življenjskega „romanja“ tekem enega popolnovega — pa Ti rajši tu ničesar ne zapišem, da Te ne bi motilo, ako se boš v pravem razpoloženju te slike lotila.

Samo toliko na čast slovenski umetnosti in najinemu rojaku-umetniku! Pa zdrava, ljuba „Straža“, v novem letu!

Tvoj vdani

F. S. Spindler.

Nehvaležen sin.

(Konec.)

Ali glej čudo! — Drugo jutro so ga našli izkopanega na vrhu groba. Vaščane je ta dogodek izredno razburil. Obvestili so o tem svojega župnika, ki je ukazal izkopati še enkrat globokejšo jamo in ga ponovno pokopati. Pa tudi naslednje jutro so ga našli zunaj na grobu. Ljudje so se čudom čudili, in strah in trepet sta rasla vedno bolj. Zagreblji so ga še enkrat, pa tudi zdaj brez uspeha. Ko je videla mati, ki dosedaj ni nikomur ničesar omenila o onem usodepolnem večeru, kako se izpolnjuje njena kletva, pripovedovala je zdaj to vsakemu, ki jo je hotel poslušati.

Ta nenavadni dogodek pride tudi na uho dotičnemu škofu. Poklical je starko pred se in ji prav strogo zapovedal, naj mu natančno vse pove o tej

čudoviti zgodbi. Svojo izjavo je morala potrditi tudi s prisego.

Truplo njenega sina pa so prenesli na ladjo, in se z njim odpeljali nekoliko milj na široko morje. Vreme je bilo prekrasno. Ko so mornarji dospeli do cilja, vzamejo mrtvo telo in ga spustijo v vodo. Ali komaj se je pogreznulo v sinje morje, nastal je naenkrat strašen vihar, morje se je strašno razburkalo, tako da so si mornarji komaj rešili življenje. In razdraženo morje je truplo iz sebe vrglo na pečino ob obrežje, kjer so se njegove kosti spremenile v kamen, kjer se vidijo še dandanes.“

„Ko sem v dotični župniji“, dostavlja imenovani misijonar, „vodil sv. misijon in bil obveščen o tem čudu, zaželel sem, da bi dotične kosti mogel videti. Dobri ljudje so mi dragevoljno izpolnili željo in me prepeljali na oni kraj, kjer sem omenjeno čudovito kamenje videl z lastnimi očmi ter si odkrhal nekoliko kosev za spomin.“

Poučljiva je ta dalmatinska zgodba ne samo za otroke, temveč tudi za starše, posebno za one, ki svoje otroke že iz rane mladosti tako lahkomišelnost preklinjajo, kot da nimajo duše. Ta nenavadna, pretresljiva zgodba nam hoče povedati, kako strašne nasledke ima prokletstvo staršev nad lastnimi otroci. Znan je svetopisemski rek, ki pravi: „Blagoslov očelov otrokom hiše zida, a materina kletva jih do tal podira“, ali pa narobe.

Najbolj pa je seveda poučna za tebe, draga mladina, da spoznaš, kako strašno Bog kaznuje one, kateri ne spoštujejo svojih staršev. Blagor pa onim, ki jih spoštujejo in ljubijo, jim na stare dni lajšajo in sladijo življenje, kajti obilno plačilo jih čaka že na tem svetu, a neizmerno večje v Kraljestvu nebeskem. Saj Bog sam govori v četrti zapovedi: „Spoštuj očeta in mater, da boš dolgo živel in ti bo dobro na zemlji!“

čevanje, čemur se seveda sv. Oče kot popolnoma nepristranski opazovalec in odkrit prijatelj skorajšnega miru noče pridružiti.

Bolgarija o miru.

Korespondenčni urad poroča iz Sofije:

V večerni seji dne 30. dec. bolgarskega sobranja je podal ministrski predsednik Radoslavov sledečo izjavo: Zagotavljam, da je delo Bolgarije dopolnjeno. Tistim, ki trde, da preveč zahtevamo, odgovorjam, da nismo šovinisti. Poznamo zahteve bolgarskega naroda. Iz kraljevega manifesta ob pričetku vojske so vam znane zahteve Bolgarije; zdi se mi, da nisem dolžan odgovarjati vsakemu govorniku.

Glede na kritiko opozicije proti prekoračenju Donave po bolgarskih četah je Radoslavov izjavil, da se je izvedel prehod na povelje bolgarskega višjega poveljstva, ki je sodilo, da se mora rumunska armada premagati in uničiti onstran Donave. Bolgarska armada je zaveznike zelo podpirala, kar ti tudi popolnoma priznavajo. V vseh točkan smo z našimi zavezniki edini.

Vsi nemški in avstrijski častniki, ki se nahajajo v Bolgariji, so podrejeni bolgarskemu vrhovnemu armadnemu poveljstvu. To izjavljam v imenu vlade. Glede na kritiko raznih ukrepov vlade je rekel: Zaupajte nam. Glede na mirovno ponudbo je izjavil, da so jo navdušeno pozdravljali tudi v nepristranskih deželah, po Švici in tudi v skandinavskih deželah. Pristavil je: Poučen sem, da se bosta tudi Nizozemska in Španska pridružili koraku predsednika Wilsona. Pripravljeni smo, da sklenemo mir, ker hočemo končati vojsko. Prijeljivi bomo v imenu človekoljubja vsi v blagobit vseh narodov.

Ministrski predsednik Radoslavov je zaključil: Razpolagam z akti, ki dokazujejo, da pripoznavajo naši sovražniki našo pravico do tega, kar zahtevamo. Radoslavovu so zelo pritrjevali. Nato je sobranje odobrilo proračun zunanjega ministrstva.

Mirovni pokret na Francoskem.

Korespondenčni urad javlja:

Z novim letom je izšel v Parizu nov časopis. Izdaja ga tisto krilo socialistične stranke, ki zahteva, naj se takoj sklene mir. Prve članke je podpisal poslanec Brizon. — List „Bonnet Rouge“, ki je pritrjeval mirovnemu predlogu osrednjih velesil, po časnem ustavljenju zopet izhaja.

Slovinci po vojski.

„Straža“ je v svoji 94. številki preteklega letnika prinesla pod vzglavjem „Slovinci po vojski“ razpravo z nekaterimi predlogi za novo orijentacijo v slovenski politiki. Sodim — in želim, da se ne motim — da je pisal dotične vrste eden (—nj—) najuglednejših somišljenikov S. K. Z., vsled česar pripisujem izraženim predlogom tem večjo važnost. Želeli je, da se bavijo z načetim vprašanjem zastopniki vseh v naši javnosti se uveljavljajočih skupin in struj. Z vseh strani je treba slišati mnenja, da se najde čim trdnější in trajnejši temelj za tiste spremembe v našem javnem življenju, po katerih danes hrepene razsodni pristaši vseh struj. Slavno uredništvo „Straže“ pa bi bilo naprošeno, da da — vsaj kolikor se tiče Štajerske in Koroške — v svojem c. listu v ta namen na razpolago potreben prostor vsakomur, ki hoče zidati. (Uredništvo: Se bo rado zgodilo!) Prvi prosim sam gostoljubnost.

Že mnoga desetletja stoji v vsem javnem življenju naše države narodnostno vprašanje močno v ospredju. Če se je tudi mnogokrat razpravljalo o zadevah, ki so navidezno zgolj gospodarskega ali socialnega značaja — splošna volilna pravica, nove železnice, nagodba, trgovinske pogodbe itd. — se je vendar presojalo vsako tako vprašanje pri pretežni večini strank v prvi vrsti po tem, kakšne bodo posledice v narodnostnem oziru. V vsakem važnem ali nevažnem vprašanju se je skušalo spraviti odločitev v soglasje z zahtevami posameznih na državnem življenju soudeleženi narodnosti.

Dokler so vladale redne razmere, je bila dana posameznim narodom prilika, da so v raznovrstnih usfavnih zakonodajnih zastopih potom svojih izvoljenih zastopnikov v vseh takih zadevah branili svoje narodne pravice. S pričetkom vojske pa je država v lastnem interesu smatrala za potrebno, začasno ustaviti delovanje najvažnejših javnih zastopov, pred vsem državnega in deželnih zborov: toda s tem pri posameznih narodih nikakor ni ponehala skrb za narodne pravice in narodne koristi. Nekateri narodi so celo mislili, da so te izjemne razmere za uresničenje njihovih narodnih želj posebno primerne in so se s podvojeno marljivostjo lotili dela. Tako se je mnogo slišalo o združevanju nemških strank v svrhu uspešnejšega zastopanja narodnih koristi, o podobnih

stremljenih se je poročalo tudi iz središč nekaterih drugih narodnosti. In kdor je v pričetku te vesti podcenjeval, mogel je svojo zmotu s ozlati, ko se je proglasila izločitev Galicije; ko se je poročalo o uvedbi nemščine v primorske ljudske sole; ko se je trgovskim zbornicam naročila raba nemšči e pri o čevanju z osrednjimi uradi; ko se je začelo naglašati, da je sedanja doba najprimernejša za uvedbo nemščine kot „državnega jezika.“ To so nekateri čini; koliko jih je, posebno malih, ki jih sploh nismo opazili?

Narodnostno vprašanje stoji še vedno v ospredju, vsled vojske morebiti celo močnejše, kakor kedaj poprej. Tudi narodnostna pogajanja v notranje-državni politiki se vrše naprej, le sredstva so se izpremenila. Med tem, ko so to delo poprej opravljale posamezne politične stranke v zakonodajnih zastopih, se vrši danes z vladnim posredovanjem od naroda do naroda potom združenih strank. Po narodnostih „združene stranke“ so posebno občevalno sredstvo v medsebojnem življenju avstrijskih narodov. Ta razvoj je nekaj naravnega. Danes se narodnostna vprašanja ne rešujejo v zakonodajnih zastopih, temveč na najvišjem mestu in v osrednjih uradih. Strank in strančic pa tam ne upoštevajo v tisti meri, kakor edinstven nastop celih narodov. Na teh mestih se računa le z velikimi skupinami. V okvirju vsakega naroda pomeni narodova celota največjo skupino, najuspešnejše sredstvo. Narod, ki se tega sredstva ne posluži, ne razume bistva časa in dela napake, ki se morajo maščevati prej ali slej: tudi to je zakon narave.

Državna oblast pripušča ta koncentracijska stremjenja. Je to dokaz, da se zaveda, da je to naravna posledica sedanjih razmer. Državna oblast priznava s tem važnost narodnostnega vprašanja za notranjepolitično življenje naše države, priznava pa tudi, da so v današnjih razmerah združeni nastopi strank posameznih narodov najprimernejše nadomestilo za manjkajoči državni zbor. To gibanje je v interesu države, zato ga vlada pripušča.

Pri Slovencih pripada ogromna večina vseh izvoljenih državnih in deželnih poslancev taboru Slovenske Ljudske Stranke, osobito glede državnega zbora velja to; vendar ta stranka ne predstavlja narodove celokupnosti, ker zastopa vodstvo S. L. S. — naravno — le svojo stranko in ni pooblaščen nastopati tudi v imenu ostalih slovenskih političnih strank. Mesta, kjer bi se skupno posvetovale vse slovenske stranke, še nimamo, toda vočigled sedanjim razmeram ga je treba ustvariti. Ni dvoma, da bo doba, ko se bodo končno urejevale notranjepolitične zadeve na podlagi novih, vsled vojske ustvarjenih razmer, najvažnejša za vsako narodnost te države. Čimbolje bodo narodi pripravljene, tem bogateje bodo pri končnem urejanju razmer obdarovani. Napačno pa bi bilo misliti, da je, kar se tiče nas Slovencev, za narodno skupnost še časa dovolj: Vsak dan je zamuda, kajti na najvišjih mestih se je s pripravami za nov red že pričelo.

Vpraša se sedaj, na kaki podlagi bi se dalo doseči skupno nastopanje slovenskih političnih struj. Odgovor je prav enostaven: Na podlagi vseh tistih narodnopolitičnih točk, ki so vsem slovenskim strankam skupne. Z diktatom se ne da tu prav nič opraviti, edna možnost je dana s pogajanjem od stranke do stranke na podlagi tistih narodnih točk, ki niso sporne. Takih zadev je več in se tičejo v prvi vrsti vprašanja o slovensko-hrvatski skupnosti, našega razmerja do sodržavljanov Nemcev, do Ogrske, do nadaljnega zbliževanja Avstrije k Nemčiji; v zvezi s temi vprašanji so vse znane naše zahteve glede šolstva, uradov in važnih narodnogospodarskih naprav. Naloga skupnega posvetovanja slovenskih političnih strank je, zbrati te skupne narodne točke. Le na takem točno dogovorjenem skupnem temelju vseh naših narodnih zahtev je mogoče uspešno pogajanje na najvišjih mestih, ki danes odločujejo o usodi narodov.

To je danes najvažnejša in najnujnejša skupina naših narodnih zadev. Preostaja pa potem še več važnih notranjih ali domačih vprašanj, ki bi jih iz ozirov celokupnih narodnih koristi istotako bilo treba rešiti potom sporazuma med strankami. Le-te se tičejo: 1. našega narodnoobrambnega dela, 2. slovenskega združništva in 3. stalnega skupnega narodnega sveta.

Cepitev obrambnega dela, po strankah ni bila potrebna. Obrambno delo ima namen, braniti in krepiti narodne manjšine bodisi z ustanavljanjem narodnih šol, bodisi z raznovrstnimi gospodarskimi napravami. Ta nazor vlada v vseh slovenskih narodnoobrambnih organizacijah. Čemu je potem bilo treba cepitve? Oba hočeta isto, oba delata isto, zakaj bi potem ne nastopala oba skupno? V raznih drugih vprašanjih sta morebiti različnih nazorov, glede narodne obrambe pa mislita jednako. Obema je na tem ležeče, da se obrambno delo izpelje čim najuspešnejše, oba hrepenita z enakimi sredstvi za enakim ciljem: tedaj je pač najbolje, da se združijo sile obeh in da nastopita skupno. (S tem pa nečem prezreti, da ima mlajša vseslovenska obrambna organizacija v gotovi meri neoporečene zasluge: Vzbudila je tudi pri kmečkem ljudstvu razumevanje in voljo za sodelovanje v obrambni organizaciji.) Preureditev slovenskega narodnoobrambnega dela je po-

trebna, tozadeven predlog člankarja —nj— v 94. št. „Straže“ je prav umesten: Ciril-Metodova Družba odredi šolstvo in se pečaj izključno le s šolstvom, a vse druge vrste narodnoobrambnega dela, kot naseljevanje obrtnikov, varstvo narodne kmečke in bišne posesti, vsakovrstna narodna propaganda itd. pa preidi na Slovensko Stražo. Ureditev tega vprašanja bi se najbolje uredila potom sporazuma med vsemi obstoječimi narodnoobrambnimi organizacijami in sicer: C. M. D., S. S., Branibor in šolski društvi na Goriškem in Koroškem.

Tudi glede združništva ima mlajša organizacija (Zadružna Zveza v Ljubljani, oziroma njena prednica Gospodarska Zveza) veliko zaslugo, da je zanesla združno misel, pred vsem Rajfajzenovih načel, v široke mase našega kmečkega ljudstva. In drugih razlogov pa ni, ki bi se jih dalo navesti v upravičenje za ustanavljanje konkurenčnih združnih organizacij. Ali pa bi se morebiti hotel kedo sklicevati, da je bila potrebna kontrola vsled napak, ki so se vršile v mladem slovenskem združništvu prve organizacije? Ne drži: kajti: 1. je stvarna kontrola združnega gospodarstva, uspešno mogoča le iz dotične organizacije same, ki je kontrole potrebna, 2. se vrše napake v vsaki mladi združni organizaciji, tudi na Slovenskem so se delali združni grehi na obeh straneh.

Navesti pa se da vrsta tehtnih razlogov, ki govore proti cepitvi in za enotnost slovenske združne organizacije, n. pr.: Bistvo združne misli je le zgolj gospodarskega značaja. Združništvo stremi za ustanavljanjem velikih gospodarskih sil potom zbiranja malih gospodarskih eksistenc. Glede razdelitve gospodarske moči na posamezne člene človeške družbe je slovenski narod po ogromni večini tako enovrsten, da se težko najde primera v kakem drugem narodu; male in srednje gospodarske eksistence tvorijo ogromno večino (gotovo nad 95%), ves narod je vsled tega kakor ustvarjen za združno gospodarstvo. Kdor v teh ugodnih naravnih razmerah kljub jasnemu bistvu združne misli združnega dela ne opravlja le radi narodovega gospodarskega napredka, temveč vmešava izven gospodarskih še druge cilje v svoje združno delo, tisti ali bistva združne misli ne umeva, ali pa namenoma uporablja priznano moč združne ideje v dosego kakoršnihkoli ciljev, ki nimajo z združnim stremljenjem ničesar skupnega. In nekaj podobnega se je moralo zgoditi tudi na Slovenskem, kajti dokler se zasledujejo le gospodarski cilji, tako dolgo je izključeno, da bi se prišlo do tiste vrste konkurenčnega združnega organiziranja, kakor ga imamo pri nas. Bile so to pred vojsko res nevzdržljive razmere in so splošno znane vsakomur, ki je zasledoval naše javno življenje. Za to se je mnogokrat slišalo od vseh strani želje, da se naj naredi temu škandalu konec. Zadruga ni nič manj važna za življenje naroda, kakor je občina. Vsled postavne ureditve je zabranjeno, da ne more vsak ustanoviti nove občine, ki je s svojim političnim ali gospodarskim ali verskim nazorom v manjšini; glede zadrug še nimamo take pametne postavne ureditve, zato jo moramo vladati vsaj po razumu. A kakor v občini, tako je stvarna opozicija potrebna tudi v zadrugi. Kakor vsa občina, ki je v prvi vrsti končno vendarle tudi gospodarska naprava, pomoči pri politiki, tako jo bo v marsikateri zadevi iskala istotam tudi zadruga. Naobratno se bo politik mnogokrat skušal uveljavljati v zadrugi, toda to se sme goditi vedno le pod vodstvom onih visokih gospodarskih ciljev, ki jih zasleduje zadruga; le ti cilji morajo biti merodajni, ne pa cilji, ki jih zasleduje v zadrugi sodelujoči politik kot pristaš ali zagovornik gotovega političnega stremjenja. Končno je zadruga zaščitnica tolerance, zadrugarji so lahko različnih političnih nazorov, toda v združnogospodarskem oziru mislijo enako, sicer bi ne bili zadrugarji; zato je tudi tukaj, kakor pri obrambnem delu, skupno stremljenje mogoče in v interesu stvari, istotako neobhodno potrebno. Prepričan sem, da si danes niti približno ne moremo predstavljati velikega dobička, ki bi ga imel ves narod, ako pride do ujedinenja slovenskih združnih organizacij. Vsled tega je predlog člankarja —nj— izvršiti čim preje: Vse slovenske združne organizacije naj se strnejo v eno samo s sedežem v Ljubljani, v posameznih pokrajinah naj delujejo pokrajinske zveze z nalogami revizije, pouka, organizacije in združne propagande, denarna in blagovna centrala naj bo v Ljubljani. Točnejša ureditev bi bila naloga sporazuma med obstoječimi zvezami.

Končno bo potreben tudi narodni svet kot stalna najvišja inštanca v narodnih vprašanjih. Član istega naj bi bil slehern, ki zavzema v našem javnem življenju važno odgovorno mesto bodisi v politiki, bodisi v gospodarstvu, bodisi v zgolj izobraževalnih zavodih. Že pred vojsko se je mnogokrat klicalo na ustanovitev narodnega sveta, ker se je enkrat tu, potem zopet drugod čutila živa potreba take naprave: toda vselej se je našel kdo, ki je zagnal kamen in dober nasvet je bil vedno zopet pokopan. Na Štajerskem pač obstoji nekaj, kar se imenuje narodni svet; čast dobri volji, ta narodni svet ni niči še senca tega, kar potrebujemo. Organizacija mora biti izvedena tako, da se bo na prvi pogled spoznalo, da je to zavod celega naroda. Upam, da bi se potom sporazuma med strankami dala urediti tudi ta zadeva.

Prezreti ne smem važne točke, ki ji tudi član- kar —nj— posveča mnogo svojih izvajanj: Versko v- prašanje. Pred vojsko se je v slovenski strankarski o- litiki dnevno govorilo o brezvercih, farjih itd. Nad dve leti, odkar imamo vojsko, ne slišimo več tistih glasov in zdi se mi, da jih tudi prav nič ne pogre- šamo. Kdor je hotel, imel je časa dovolj razmišljati, ali so bili tisti kliči potrebni ali ne in lahko je pri- šel do spoznanja, da bi se bilo dalo delati slovensko politiko brez tega sredstva. Zgodila bi se bila potem lahko kvečemu ta nesreča, da bi obstajelo med slo- venskimi strankami nekaj več tolerance in medseboj- nega spoštovanja in da bi bila naša politika v mar- sikaterem trenutku in na marsikateri strani mnogo- krat bolj stvarna in temeljitejša, kakor je bila.

Toda danes nam gre edinole za narodnopoliti- čne, narodnogospodarske in narodnoobrambne zade- ve, na tej podlagi iščemo skupnosti. Glede verskega vprašanja pa po žalostni preteklosti, ki jo beležijo strankarski boji na Slovenskem v zadnjih desetlet- jih, ni upati, da bi se dosegla za skupen nastop na- ših strank tudi skupna pozitivna verska formula, in zato je pač najumestnejše, ako se zida skupnost le zgolj na podlagi vsem strankam skupnih narodnopo- litičnih, gospodarskih in narodnoobrambnih točk. Verska točka se izloči, s tem je samoobsebi dano, da zastopniki katoliškim političnim strankam nasprotu- jočih struj v skupnosti ne bodo iskali sredstev za u- resničenje kakih protiverskih stremeljenj; na drugi strani pa bi bilo za varstvo verskih in cerkvenih in- teresov pri skupnem podjetju že s tem dovolj poskrb- leno, ker morajo imeti po današnjih razmerah pri- staši Slovenske Ljudske Stranke v skupnosti itak odločno večino. Mislim torej, da to poglavje ni ne- premostljivo, ako se pokaže na vseh poklicanih stra- neh dovolj dobre volje.

Slednjič se moramo dotakniti še neke temne strani našega življenja; to je nestvaren in navadno zgolj oseben način polemike v tiskani in go- vorjeni besedi naše javnosti. Koliko političnih lum- pov, banditov, tolovajev itd. je zabeleženih v sloven- skem časopisju in izgovorjenih na slovenskih zboro- vanjih! Bogu hvala, da nam je vojska tudi te zapr- nosti odnesla in ne dvomim, da si želi pač vsak ra- zumen človek, pa bodi te ali one stranke, naj se ti- sta grda navada ne povrne več na Slovensko. Kdo zabavlja in zmerja? Tisti, ki mu manjka stvarnih razlogov za brambo svojega stališča. Takih neved- nih delavcev pa v naši javnosti splon ne potrebuje- mo. Stremiti moramo za tem, da bomo vedno bolj v stanu dokazati primernost in pravilnost svojega jav- nega delovanja z razumnimi znanstvenimi razlogi; le s takim delom se dosežejo trajni uspehi v javnem življenju. Končno pišemo in govorimo še z namenom, da izobrazujemo ljudstvo, ki nas posluša. Ali pa se pravi izobraževati ljudstvo s tako pisavo, kakor je bila pred vojsko pri naš premnogokrat običajna, bo- disi v političnih, bodisi v gospodarskih ali znanstve- nih prepirih? In tudi časti to narodu ni delalo ni- kake. Seveda izboljšanja teh razmer ni mogoče do- seči potom sporazuma med strankami; treba je le pri mnogih sodelavcih na tej in oni strani nekaj več sramežljivosti in razumnosti, morebiti od posa- meznih vodstev tudi nekaj več strožje kontrole glede častivrednega nastopanja posameznih sodelujočih u- čov: potam bo precej boljše!

Stranke bodo obstojale tudi po vojski, kakor so obstojale doslej. Sleherna pa pravi, da išče s svo- jim delom dobrobit naroda. Če je to res, potem v ta- ko važnih in odločilnih trenutkih, kakor je baš se- danji, ne bo težko najti poti za skupno postopanje. Ako se ne bi našla? Tedaj bo to težko zagovarjal o- ni, ki bo kriv nesporazumljenja. Ml.

Rumunsko bojišče.

V Dobruči smo s sovražnikom že obraču- nali. Dne 3. januarja smo zavzeli zadnji dve važ- nejši rumunski postojanki Mačin in Jijilo. Razven ozkega kota pri Galacu je cela Dobruča do izliva Donave očiščena sovražnika.

Na rumunski ravnini se vrši glavni boj za posest mest Brajla ob Donavi in Foc- sani zahodno od Sereta. Brajla je obkrožena od juga in vzhoda. Focsani pa od juga, jugovzhoda in zahoda. Čete nadvojvoda Jožefa, ki so prodrle iz se- verovzhodnega kota Sedmograške v Moldavo, pa o- grožajo Focsani tudi od severozahodne strani. Rusi bi radi Rumune razbremenili s tem, da so pričeli v Bukovini hudo napadati naše postojanke.

Bolgari zaseli Mačin in Jijilo.

V sredo, dne 3. januarja, so bolgarske čete za- vzele mesti Mačin in Jijila na desnem bregu Dona- ve (v Dobruči) vzhodno od Brajle. Mačin šteje kakih 20.000, Jijila pa do 8000 prebivalcev. Po zasedenju Mačina in Jijile so rusko-rumunske čete popolnoma potisnjene iz Dobruče. Bolgarski in naši težki topo- vi obvladujejo sedaj mesto Brajla tudi od vzhodne in severovzhodne strani.

Rusi bodo branili Brajlo?

Rotterdamski „Courant“ poroča, da namerava- jo Rusi, kljub padcu Mačina, mesto Brajla tako dol- go braniti, da se rusko-rumunska armada, ki je se- danj stisnjena v kot med Brajlo—Rimnicul—Sarat- Focsani—Seret, umakne na drugi breg reke Seret.

Rumunska kraljeva dvojica pri carju.

Rumunski kralj Ferdinand in kraljica Marija sta se več dni mudila v carjevem glavnem stanu v mestu Kišinev. Tudi ministrski predsednik Bratianu je dospel v ruski glavni stan, kjer je bil sprejet pri carju v dveurni avdijenci.

Rusko bojišče.

Rusi so zadnje dni poslali v Bukovino in na bojišče južno od kota treh držav močna ojačenja, ker se je na ruski strani bilo bati, da se bo moral ta del fronte radi našega prodiranja po dolini reke Oj- toz na Moldavsko, umakniti proti vzhodu, da se fronta izravna. To umikanje pa bi utegnilo biti za Ruse usodepolno. Radi tega so Rusi raje v najbolj nevarni kot svoje fronte vrgli obilo ojačenj. Od tod novo rusko napadanje v Bukovini v prostoru pri Va- leputni (severno od Dornevatre). Na ostali fronti le majhni boji.

Italijansko bojišče.

Boji med našimi in italijanskimi letalci, artilje- rijski boji na Krasu, obstreljevanje italijanskih po- zicij pri Gorici, to so menjajoči se in edino važni do- godki na italijanski fronti. Po listih krožijo vesti, da je general Cadorna pri italijanski vladi padel v ne- milost in da bo na njegovo mesto imenovan Porro. Kralj pa se baje protivi temu načrtu in je s Cador- novim poveljevanjem popolnoma zadovoljen.

Francosko bojišče.

Vsled deževja in goste megle vsako pomemb- nejše vojno podvzetje izključeno. V zadnjih dneh je baje odposlala Portugalska na francosko bojišče 1 divizijo in 480 častnikov.

Nezgode francoske mornarice.

List „Vossische Zeitung“ poroča, da je nemški P-cohn v bližini Malte zadel francosko linijsko ladjo „Verite.“ Ladja leži težko poškodovana pred angleš- kim pristaniščem Malta.

V noči od zadnje sobote na nedeljo je v Sredo- zemskem morju klicala na pomoč francoska pomožna križarka „Rouen.“ Ladja „Centauri“ je takoj odpelala na pomoč. Od tedaj pa se obe ladji pogrešata. Iz morja so potegnili tri težko ranjene Francoze.

Macedonsko bojišče.

Razun topovskega ognja nobenih važnejših do- godkov. Italijanski listi pišejo, da se general Sarraill pripravlja na velikopotezno ofenzivo.

Srbska vlada še ni v Bitolju.

Nekateri listi so pred kratkim poročali, da se je srbska vlada že preselila iz Krfa v Bitolj. No- vejša poročila pa zatrjujejo, da se še srbska vlada vedno nahaja na Krfu, ker je negotovo, ali ostane Bitolj v rokah četverosporazumovih čet. Srbi so se- danj neljubo presenečeni. Četverosporazum jih je ve- dno tolažil, da bodo v kratkem imeli priliko, da se vrnejo na svojo zemljo. 50.000 srbskih vojakov se je tudi borilo z izvanrednim junaštvom ob reki Črni in pri Bitolju, da bi tako čimprej stopili na srbska tla. A njih nade so se izjalovile. Dasiravno je imela sr- bska armada pri bojih za Bitolj ogromne izgube, se vendar Srbom ne posreči, da bi severno od Bitolja prodrli tako daleč, da bi zasedli vsaj nekaj metrov prejšnje Srbije. Četverosporazum je uvrščal Srbe ve- dno v prve napadalne vrste in tako je bomo število srbskih bojnikov skoro popolnoma izkrmavelo. Polo- žaj Srbov je prejkoslej obupen. Navezani so na mi- lost in nemilost na četverosporazum. Srbski vojaki padajo na macedonskem bojišču, maloštevilni srbski

zarod pa na Krfu in raztresen po celem svetu umi- ra vsled velikega pomanjkanja in raznih bolezní.

Grčija.

Dne 1. januarja so poslaniki četverosporazumo- vih držav izročili grški vladi sledeče zahteve: 1. Grčija mora število svojega vojaštva zmanjšati na za- mirovno službo neobhodno potrebno stanje. Vse od- višno orožje in strelivo, vse strojne puške in topove se mora odpeljati v Pelopones. 2. Zveze in shaja- nje rezervistov je prepovedano. Istotako je še tudi nadalje civilistom strogo prepovedano, nositi orožje. 3. Četverosporazum zahteva razne pravice nadzorst- va nad upravo v Grčiji. 4. Osebe, ki so radi veleiz- dajstva, zarote ali puntarstva v zaporu, ali ki so radi preiskave po krivici trpele, se jih mora odsko- dovati. 5. Poveljujočega generala 1. armadnega zbo- ra se mora odstaviti. 6. Grška vlada mora dati čet- verosporazumovim poslanikom zadoščenje ter izka- zati angleški, francoski, italijanski in ruski zastavi posebno čast. Četverosporazum grozi, da bo nasto- tudi proti kralju, ako bi ta nastopal proti četvero- sporazumu. Grčija še na to četverosporazumovo noto ni odgovorila. Četverosporazum je že odredil, da se grški topovi in čete vozijo v Pelopones v juž- ni Grčiji, da bodo tako četverosporazumove čete pri Solunu „za hrbtom“ varne. Italijani igrajo pri vsem tem najbolj hinavsko vlogo. Štuliyo se grški vladi kot njeni prijatelji in hočejo posredovati med Grčijo in četverosporazumom. V Grčiji se vsled blokade o- paža vedno večje pomanjkanje živil.

Politične vesti.

Nemški „Nationalverband“ je imel včeraj, dne 4. januarja na Dunaju sejo načelstva, v kateri se je razpravljalo o odstopu predsednika dr. Sylvestra in izstopu poslanca Friedmanna iz zveze. Fried- mann se čuti užaljenega, ker je predsednik dr. Gross zavrnil Friedmannovo željo, da bi se neka- lere dunajske nemške poslance sprejelo v „Natio- nalverband“.

Odstop predsednika Sylvestra. Listi poročajo, da opozarjajo Čehi na dejstvo, da so s svojimi 108 poslanci najmočnejša državnozborna skupina in da imajo potemtakem pravico postaviti kandidata za pre- sedniško mesto iz svoje sredine. Čehi tudi trdijo, da so vedno zvesto držali dano besedo in so svoj čas volili Pattaja, Weißkirchnerja in Sylvestra. Čehi pravijo, da zveza med nemškim Nationalverbandom in krščanskimi socialci v resnici ni izvršeno dejstvo in da torej nemški Nationalverband ni tako močan, da bi imel pravico zahtevati državnozbornskega pre- sednika zase. Nemški Nationalverband išče sedaj primerno osebo, ki bi bila sposobna voditi naš par- lament. Poleg dr. Grossa se od nemške „delovne s- kupnosti“ imenujeta tudi poslanca dr. Dinghofer in nemški radikalec deželnosodni svetnik dr. Roller.

Povodom ogrskega kronanja oživlja praška „Narodni Politika“ sledeče zgodovinske reminiscen- ce: V glavnem mestu kraljestva Ogrskega se odig- rava sedaj pomembnosti poln slavnosten čin. Krono- sv. Stefana polagajo na glavo novega vladarja, in tudi njegova mladostna soproga se krona kot kral- jica Ogrske. V kraljestvu Češkem se je vršilo zad- nje kronanje na staroslavnem dvoru praškem pred 80 leti. Tedaj, dne 7. sept. 1836, je bil Ferdinand Dobrotni, ki se je dal kronati s posvečeno krono sv. Vaelava za kralja Češkega in je s tem po zgledu cele vrste svojih prednikov potrdil na slovesen način državnopravni položaj kraljestva Češkega, kakor ga je ustvarila zgodovina in kakor traja neizpremenlji- vo do danes. „Venkov“ piše povodom tega histo- ričnega dogodka: Za nas Čene imajo konstitucijo- nelne razmere dežel krono sv. Stefana marsikak in- teres, kajti kličejo nam v spomin marsikake institu- cije iz prejšnjih časov. Zares nam morejo biti Mad- žari vzor politične vstrajnosti.

O sporu v konservativnem veleposestvu češ- kem izjavlja član dr. Oton vitez Metall, opravičujoč postopanje večine: „Po mojem mnenju je podeljeva- nje graje ali hvale posamičnim polkom na bojišču in v zaledju in slojem prebivalstva v zaledju bodi ka- kerekoli narodnosti nedotakljiva pravica Njeg. Veli- čanstva cesarja kot najvišjega vojnega gospoda in monarha. Najvišja sodba na podlagi poročil po v- bo merodajna za vsakega vojaka in vsakega civiln- ga v vsej Avstriji. Volilnemu odboru kake politične stranke, ki se izpopolnjuje iz obeh plemen, ne pris- toja nikakor taka judikatura nad oddelki čet in ple- meni. Nenavadni namen, da bi jo vendar izvajal, je dovedel potem v volilnem odboru naše stare, kot ce- sarju zveste in patrijotične stranke do obžalovanja vrednega navskrižja in do seestje nekaterih članov, ki jih pa izkušeno konservativno naziranje gotovo

odvrne od morebitnega izstopa iz stranke! — To se glasi nekako tako: manjšina se je prenačljeno in nepredvidno nekoliko predaleč zaletela. Ne radi kakih razlik s principijelne strani. Le v ognju želje, da manifestira nekaj, na čemer itak nikdo ne dvomi — patriotizem stranke — pa ni pomislila na posledice, t. j.: da ravno s tem izživlja nevarnost, da se bo nje korak tolmačil ne le na škodo naroda, ampak i stranke same. To nevarnost je večina, uprši se odločno predlogu manjšine, preprečila. Ostala je intakna s svojimi načeli in kakor je uverjen dr. Metall — tudi v svojem številu.

Le na dan! Budimpeštanski listi pišejo, da se namerava Clam-Martincevo ministrstvo naslanjati na nemški nacionalverband, na krščanske socialce, na hrvatsko-slovenski klub in na Poljake. Tudi Čehi baje ne bodo zavzeli odločno nasprotnega stališča in žele svojo politiko nanovo orientirati, odkar so izgubili Masaryka in Kramara. To vest registrira tudi „Deutsche Wacht“ ter prav: „Isti preobrat (kakor pri Čehih) zasledujemo tudi na jugu, kjer ljudje, ki . . ., izkoriščajo lavorike slovenskih vojakov za-se.“ „Deutsche Wacht“ pozivamo, da odkrito in pošteno pove svoje mnenje, ne pa da s pikicami prikriva. Le na dan, mi se nimamo ničesar bati, to so jasno pokazali dogodki ob začetku vojske. Slovenski vojaki in slovensko prebivalstvo v zaledju so enega duha in ene misli, nas ne bo nihče ločil od našega vzorno hrabrega vojaštva in vojaštva ne od nas! Mi lahko vsakemu in povsod pogledamo v obraz!

Grof Andrassy pri cesarju. Grof Julij Andrassy, član ogrske opozicije je dospel dne 3. januarja na Dunaj, kjer bo te dni sprejet pri cesarju v avdijenci, da se mu zahvali za podelitev reda zlatega runa. Tudi drugi člani opozicije: mejni grof Pallavicini, dvorni svetnik Markus in knez Batlyan so dospeli na Dunaj. Ali so ta potovanja na Dunaj res v zvezi z namigavanjem zrahljanim stališčem grofa Tisze, bo pokazala bodočnost.

Bivši minister Marek, sekcijski šef. Cesar je imenoval bivšega finančnega ministra dr. Mareka za sekcijškega načelnika v finančnem ministrstvu.

Črtani odvetniki. Iz imenika odvetnikov so črtani sledeči odvetniki: dr. Gustav Gregorin in dr. Josip Mandič v Trstu in dr. Anton Mandič v Opatici. Omenjeni so v vojnem času zapustili državno ozemlje in so se s tem pregrešili proti cesarski naredbi z dne 24. dec. 1915.

Tedenske novice.

Imenovanje. Ministerialni koncipist v ministrskem predsedstvu dr. Leonides Pitamic je imenovan za ministerialnega podtajnika.

† **Dr. Leo Kreft.** Dne 28. p. m. je umrl na Dunaju v 44. letu svoje starosti vsled vojnih naporov dr. Leo Kreft, c. kr. črnovojniški nadzdravnik in okrožni zdravnik v Št. Juriju ob Ščavnici. Prepeljali so ga pa in pokopali pri Sv. Jurju na Ščavnici. Bil je zvest sin slovenskega naroda. Svetila mu večna luč!

† **Helena Goričar.** V času, ko kosi smrt kar trumoma in kupoma, poročilo o posameznem slučaju ne prekorači kroga privajene vsakdanjosti. Smrt vzorne učiteljice, ki je tiho in uspešno delovala v prijaznem trgu Mozirje v prelepi Savinjski dolini, pa zasluži, da se je spomnimo s kratko, žalobno besedo. Zažalovali in zaplakali so otroci, ko so izvedeli, da jim je neusmiljena smrt dne 2. januarja opoldne ugrabila blago, kot mater ljubljeni učiteljico. Z globoko potrtni starši so zažalovali sorodniki, katerim je smrtna kosa iz rodbinskega kroga utrgala nežno in ljubeznjivo cvetko v mladostni dobi 26 let. Z njimi žalujejo vsi tisti, ki so poznali rajno Goričarjevo Lenčiko ter so cenili njene velike vrhne. Narava jo je obdarila z nenavado telesno lepoto in milino. Pri njej pa je bila zunanost, kar se ne dogaja zmiraj in je vsled tega še višje ceniti, izraz lepe, globokoverne in zgledno čednostne duše. Marijin otrok je bila rajna Lenčika s celim srcem, tudi kot učiteljica je bila ud Marijine družbe ter je z vso vestnostjo in natančnostjo izpolnjevala svoje društvene dolžnosti, črpajoč iz pogostnega sv. obhajila potrebne milosti. Marijini svetinjici je delala čast do zadnjega dihhlaja. S krščanskim mišljenjem tudi vedno družila požrtvovalno narodno prepričanje. Za vsa svoja dobra dela si, draga Lenčika, tako upajo, dobila obilno plačilo pri Bogu in Mariji. Tvoje telo naj mirno in sladko počiva! Žalujemoč staršem in vsem sorodnikom naše iskreno sožalje!

Hymen. Dne 4. jan. se je v Kremsmünstru poročil znani slovenski rodoljub grof Oskar Christalnigg z grofico Marijo Lippe-WeilBenfeld. Bilo srečno!

Po smrti odlikovan. Prerano umrli vnet naš pristaš župan Franc Vraz na Cerovcu pri Ormožu, potomec Stanko Vraza, je bil od cesarja odlikovan po smrti s srebrnim zaslužnim križcem s krono. Vr-

lemu možu, odločnemu branitelju naših narodnih in verskih svetinj, ni bilo usojeno, da bi doživel visoko odlikovanje, da so se njegove zasluge za domačo občino in ormoški okraj tudi na najvišjem mestu priznale. On že počiva v grobu, a njegova dela gredo za njim in ga slavijo. Visoko odlikovanje rajnega pa naj bo težko prizadeti Vrazovi rodbini in njegovim številnim prijateljem v ponos in tolažbo!

Iz poštne službe. rošni aspirant Ivan Protinik je imenovan za poštnega oficijanta v Celju.

Ogrski Slovenci pri kronanju v Budimpešti. Kot zastopnika ogrskih Slovencev (sobočkega okraja) sta se udeležila slavnostni kraljevega kronanja v Budimpešti župan Antauer Jožef in krčmar Turk Jožef iz Sobote. Oba sta bila oblečena v staro slikovito narodno nošo ogrskih Slovencev.

Napredek »Slovenskega Gospodarja«. Včerajšnja številka »Slov. Gospodarja« se je tiskala v 31 tisoč izvodih. Velik tiskalni stroj je tekel celih 36 ur, predno je bilo vseh 31.000 iztisov dotiskanih. List dobiva dan za dnevom novih naročnikov. Tudi v prodajalnah in trafikah se ga proda vedno več. V Vršičevi trgovini v Ljutomeru se ga n. pr. razpeča na teden celo 700 iztisov. Dne 16. januarja obhaja »Slov. Gospodar« 50letnico svojega obstanka. Našemu tovarišu k sijajnemu napredku iskreno čestitamo!

»Straža« in slovenski obrtniki in trgovci. Ko pregledujemo seznam naših naročnikov, opazimo, da še mnogo znanih zavednih slovenskih obrtnikov in trgovcev ni naročenih na »Stražo«. V gostilnah, trgovinah in delavnicah najdeš »Tagespost«, »Interessante Blatt«, »Neue Freie Presse« itd., a o »Straži« ni ne duha in sluha. Naš list si je zadnja leta pridobil med slovenskim obrtništvom in trgovstvom mnogo ugleda. Čudno je torej, da še ni našel strehe v vseh slovenskih gostilnah, trgovinah in obrtih. »Straža« svoje naročnine ni zvišala, kakor drugi listi, izhajala bo tudi v tem letu v tistem obsegu kot l. 1916. Da bo pa imel tudi naš srednji stan dobro razširjeno in dobro formirano slovensko glasilo, vabimo vse dobromi sleče trgovce, obrtnike in gostilničarje, da se naročijo na naš list. Obenem pa jih vabimo tudi v krog naših sotrudnikov in dopisnikov. »Straža« bo trgovskemu in obrtnemu stanu vedno na razpolago za objavo člankov in poročil, ki zadevajo njih stanovske interese. Ceoletna naročnina za »Stražo« znaša 10 K, polletna 5 K, četrletna 2 K 50 v. Kdor pa hoče »Stražo« in »Slov. Gospodarja« prodajati v svoji prodajalni, gostilni ali trafiki, dobi znaten popust. Uprava mu tudi preskrbi uradno dovoljenje za prodajo. Piše se naša na naslov: Upravištvo »Straže«, Maribor, Koroška cesta 5.

Koroški Slovenec o »Straži«. Iz Koroškega se nam piše: »Straža« ravno danes v vsakem oziru zasluži svoje častito ime in zasluži, da bi jo vsak Slovenec, posebno pa še vsak Korošec čital. A žal, da Vaš list na Koroškem še ni tako razširjen kakor bi zaslužil. Treba bi bilo pač požrtvovalnih agitatorjev. Mi tukaj ob vojni črti vsevprek čitamo, a ko prinese pošta »Stražo«, nas kar vzdigne in hlastno letijo oči po njej, iskajoč onih člankov, ki zavračajo posebno graške liste. Imeli smo zadnje tedne trenutke, ko smo skoraj obupavali, a prišla je »Straža« ter nam mogočno zaklicala: Le ne puške v koruzo! In mi smo bili spet vedrejšje volje in spet polni upanja!

Naročajte »Mir!« Položaj koroških Slovencev se tudi med vojsko ni zboljšal. Njih neprijatelji se niso nič poboljšali. Naša dolžnost je, da naše vrle koroške brate podpiramo. Najboljša podpora za sedaj je, ako se pridno naročamo na njih glasilo »Mir«. List je zelo dobro urejevan. Priporočamo torej, da si ga vsi premožnejši zavedni Slovenci in Slovenke naročijo. »Mir« stane za celo leto 4 K, Naročnina se pošilja na »Upravištvo lista »Mir« v Celovcu, Vetrinjsko obmestje št. 26.

Kje so vžigalice Slov. Straže? Piše se nam: Pred meseci smo čitali v »Slovincu«, da bodo vžigalice Slov. Straže prišle zopet v kratkem v promet. Kaj je s to zadevo? Povsod se najdejo vžigalice nemškega »Schulvereina«, »Südmarke«, »Družbe sv. Cirila in Metoda«, edino naša »Slov. Straža« nam jih ne oskrbi. Ali Slov. Straža ne rabi nobenih d hodkov? Prosimo pojasnila!

Dr. Gosak. »S. N.« poroča: Iz italijanskega vojnega vjetništva nam piše nadporočnik dr. Tone Gosak: Dve leti sem bil na bojiščih, spoznal sem vse avstrijske fronte, izvzemši rumunsko. Nikdar nisem bil ranjen, vedno sem bil zdrav. Konečno pa me je le zadela usoda. Dne 16. septembra 1916 so me zajeli Italijani, toda še le, ko so naše

tako obkolili, da se nismo mogli več braniti. Jaz sam sem bil ranjen z bajonetom na levi roki. Sedaj se nahajam na Asinari, poleg otoka Sardinije. Pozdravljam domovino!

Slovenci, podpisujte vojno posojilo! Finančni minister je odredil, da je zadnji rok za podpisovanje 5. vojnega posojila sredi, dne 10. januarja 1917 in da se po tem roku podpisovanja za vojno posojilo ne smejo več sprejemati. Kdor še torej ni podpisal, a ima dovolj sredstev na razpolago, naj podpiše še te dni. Podpisujte pri vaših domačih posojilnicah, kjer dobite tudi vseh potrebnih pojasnil.

Občine in podpisovanje V. vojnega posojila. Občine, ki se niso podpisale V. vojnega posojila, še lahko to storijo do dne 10. januarja. Posojilo lahko podpišejo pri kaki slovenski okrajni hranilnici, ali pri vsaki posojilnici, pri kateri se ne zahteva članstva in neomejena zaveza. Izpolniti je treba samo vse tozadevne pogoje, da se občinski odbor pravilno skladiče k seji in shod volilcev odobri sklep občinskega odbora. Mariborski okrajni glavar naglašava v svojem pozivu na občine, da pričakuje, da bodo vse občine izpolnile svojo domoljubno dolžnost in to tembolj, ker se na najvišjem mestu opazuje napredovanje podpisovanj z živahnim zanimanjem in je cesar sam izrazil pričakovanje, da se združijo vsi sloji, kmetje in meščani, in še v podaljšanem podpisovalnem roku pospešijo podpisovanje V. vojnega posojila, da tako pokažemo našo gospodarsko moč in naše zupanje armadi.

Napredek naše zadružne organizacije. Iz letnega poročila Zadružne Zveze v Ljubljani za leto 1915 je razvidno, da ima Zveza pod svojim okriljem združenih 585 zadrug, katere imajo skupno 410.200 članov (deležev) in so imele v l. 1915 159.331.418 K 18 v prometa. Hranilne vloge naših posojilnic znašajo 25.707.462 K 70 v, posojila pa 12.042.049 K 72 v. To je v primeri s prejšnjimi leti velikanski napredek. Samo denarni promet je bil v l. 1915 za 79.787.003 K 08 v večji kot l. 1914. Hranilne vloge so narasle za 10.300.000 kron. Posojila so se znižala za približno 1 milijon. Na Štajerskem sta 102 denarni zadrugi in 17 drugih zadrug.

Poštna znamke. Opozarjamo, da se od novega leta naprej smejo rabiti samo nove poštna znamke. Za pisma in vse pošiljatve, ki so frankirane s starimi znamkami, mora prejemnik plačati kazni. Kakor slišimo, se je moralo radi tega veliko kazni plačati. Čudno je, da poštna uprava ni smatrala za potrebno, ukreniti, da se to javno razglasi po časnikih. Parlament bi bil pač za marsikaj dober!

Nov vlak Maribor—Gradec. Od 2. januarja naprej vozi iz Maribora proti Dunaju jutranji osebni vlak št. 38 in sicer ob 7. uri 2 minuti iz glavnega kolodvora. Ta vlak ima zvezo z jutranjim osebnim vlakom na progi Spielfeld—Ljutomer.

Mila zima. Stari ljudje ne pomnijo, da bi okrog Novega leta bilo vreme tako milo, kakor je sedaj. Po solnčnih legah je živina na paši, ljudje orjejo in delajo prabe, nekateri še celo sejejo zimski ječmen in pšenico, drugi zopet sadijo sadna drevesca, snažijo sadno drevje, grabijo listje in opravljajo druga enaka spomladanska dela. Za ozimne je to vreme kakor nalašč. Radi izredno vlažnih tal se je bilo bati, da bodo ozimne splesnile, kar bi bilo posebno v slučaju južnega in debelega snega zelo nevarno. Sedaj pa se setve lepo vsušijo in ker bo menda v kratkem nastopilo mrzlejšje vreme, se za ozimne setve ne bo treba bati. Stari ljudje sicer pravijo, da je sedanje toplo vreme slabo znamenje za letino v tem letu, a vsi smo kljub temu hvaležni Bogu, da nam je že v začetku leta dal sijati tako tople solnčne žarke.

Casopis za kaznjence. V mestu Kristijanija na Norveškem je začel izhajati časopis, ki je namenjen samo za kaznjence na Norveškem. Je to prvi slučaj v Evropi. V Združenih državah Severne Amerike izhaja več časopisov, ki so namenjeni za kaznjence. Črkostavci, strojniki in tudi uredniki teh časopisov so kaznjenci.

Zlato iščejo. Na Solnograškem so pred kratkim zopet otvorili zlati rudnik Rathausberg. Pred leti so rudnik opustili, ker se baje delo ni izplačalo, a letos so ga na prigovarjanje mnogih zopet otvorili, ker zlata zelo primanjkuje. Na dan izkopljejo več sto kilogramov rude, iz katere se dobiva zlato. Ker imajo sedaj čisto druge priprave za pridobivanje zlata, upajo strokovnjaki na zelo ugodni uspeh novega podjetja.

Zlahtni kamen v ogrski kraljevski kroni izgubljen. Ko so po kronanju krono sv. Štefana shranili, so opazili, da manjka dragocen kamen »topas«. Kamen so po skrbnem iskanju zopet našli.

Pokopališča pri cerkvah Lavantinske škofije
Pod tem naslovom je ravnokar izšla v založbi pisarne kn. sk. ordinariata v Mariboru zanimiva knjiga, ki na 348 straneh obsega kot razširjen ponatis iz Cerkevnega zaukaznika za Lav. škofijo z dne 15. septembra 1913 natančen opis pokopališč pri cerkvah škofije. Cena, 3 K nevezani knjigi, ni previsoka, ako se upošteva splošna dragitja sedanjega časa. Naj se torej podvzajo z naročbo vsi, ki se zanimajo za svete kraje, kakor so pokopališča, ker je število izvodov zelo omejeno.

Gospodarske novice.

Kmet in trgovstvo. Na obnem zboru Zadruga Zveze v Ljubljani dne 30. dec. je predsednik in poslanec dr. Krek razvil nov program slovenskega združenstva. Sprožil je misel ustanovitve skladišnih zadrug, katere bi razpečavale kmetske pridelke in izdelke domačih obrtnikov ter bi imele v zalogi najnujnejše potrebščine našega prebivalstva: umetna gnojila, premog, železo, razne stroje itd. Misel združnih skladišč se je že obistinila in dobro obnesla na Bavarskem in Češkem. Potom združnih skladišč se izključijo od trgovine s kmetiskimi pridelki razni židovski in drugi bogati prekupeci, dobiček ostane v domačih rokah, na drugi strani pa dobi konsument dotično blago tudi mnogo ceneje, kakor pa od prekupca. Misel združnih skladišč se ne sme spustiti iz vidika, ampak bi se morala že sedaj pripravljati tla, da se ta načrt po vojski gotovo izvede. Mi imamo močno denarno zadruženstvo, ki bi naj bilo glavni temelj za skladišne zadrug. Posojilnice bi se naj v posameznih okrajih ali okrožjih združile in opomogle z obratnim kapitalom skladišnim zadrugam do razvoja. Za vodstvo teh zadrug pa bo nujno treba tudi trgovsko izobraženih ljudi. Zadrugni Zvezi in sploh vsem našim organizacijam svetujemo, da storijo potrebne korake, da se otvorijo ali posebni tečajji za tako izobrazbo ali pa se naj ustanovi za Slovenski Štajer slovenska trgovska šola, na kateri bi se naj vršili tudi krajši tečajji za kmetske zadrugarje. Misel dr. Krekova se mora prej ali slej na vsak način izvršiti, da se bo tako v naše kmetsko ljudstvo zaneslo več trgovskega duha in da bo imel kmet tudi svoj upliv pri nastavljanju cen kmetiskim pridelkom.

Galica, žveplo, galun. Kdor si se ni naročil bakrene galice, paste »Bosnek«, žvepla in galuna, naj to nemudoma stori. Občine se naj zberejo došla naknadna naročila in naj ista nemudoma pošljejo okrajnemu odboru s prošnjo, da jih predloži Zvezi gospodarskih zadrug. Brez sedanjega naročila ne bo v poletju nihče dobil gorej omenjenih predmetov. Radi sedanje mile zime se bodo škodljivi trosi in glivice na trsu in sadnem drevju močno zaredile in ohranile, radi tega moramo pravočasno skrbeti za sredstva zoper trte in sadne bolezni.

Kuga-slinovka. V občini Cirknica pri Št. Ilju v Slov. goricah je v hlevu posestnika Evalda Hempe izbruhnila kuga-slinovka. Okrajno glavarstvo je odredilo obširne varnostne odredbe. — Tudi v okrajnem glavarstvu Lipnica se je pojasnila slinovka v več občinah.

Nevarnost za našo živinorejo. Ker se je na več krajih pojavila slinovka, preči naši živinoreji zopet velika nevarnost. Radi malega števila živine je vsaka glava govede skoro nedoplačljiva. Posestnik, ki bi mu živina poginila, bi ne imel sam škode, ampak oškodovana bi bila tudi splošnost. Nujno potrebno torej je, da se slinovka z vsemi sredstvi zatre in omeji. Pozivamo politične oblasti in posebno živinozdravnike, da pojasnijo in poučijo prebivalstvo, kako je postopati, če se pojavi slinovka, kako se jo najbolj uspešno zdravi itd. V časopisju in z javnimi letaki se naj ča ljudstvu tozadevnih navodil. — Živinorejci pa obelitate hleve z apnenim beležem, splaknite tla, na katerih stoji živina, večkrat z vodo, v katero ste djali nekoliko karbolove kisline; dajajte živini grenke in Glauberjeve soli, drgnite ji gobec večkrat s česnom in domačim kisom in če kaj sumljivega opazite, naznanite takoj županu in živinozdravniku!

Konjski sejmi na Dunaju. Na zadnji dunajski konjski sejm so prignali 106 konj, ki so bili rabni za različna dela in 173 konj za mesnice. Konji, za kojijaže so se kupovali po 1600 do 2400 K, konji za lahko vprego po 1000 do 1800 K, za težko vprego od 2000 do 3600 K. Cene za konje za klavnice so znašale 400—700 K.

Jari ječmen. Kranjska Kmetijska družba je poskrbela, da bo imela spomladi dovolj semenskega jarega ječmena za svoje ude. Dobila je izborno vrsto »Original Proskovec.« In pri nas? Preskrba s semenskim žitom je pod vso kritiko. Ljudje naročajo seme pri okrajnih glavarstvih, vlagajo prošnje, a nič ne dobijo. Zakaj pa je glede semenskega žita v drugih deželah boljše!

Ogrska dobi 30.000 meterstih stotov bakrene galice. Ogrsko poljedelstvo ministrstvo je določilo, da dobijo vinogradniki na Ogrskem 30.000 meterstih stotov bakrene galice. To ogromno množino bodo začeli razdeljevati v drugi polovici tega meseca.

Pozor pri nakupovanju mila! Po Spodnjem Štajerskem se klatijo razni sleparski agenti, ki ponujajo razne vrste mila po razmeroma nizkih cenah. To blago je pa tako slabe kakovosti, da kilogram takega mila ni vreden niti ene četrtine tiste cene, za katero prodajajo agenti to milo. Svares, da naše gospodinjne ne nasedejo takim sleparjem in odločno odklonijo tako milo, ki ne vsebuje nobenih maščobnih snovi in perilu samo škoduje.

Jelene in divje koze smejo na Koroškem letos izjemoma streljati do 1. februarja. Dosedaj je bil prepovedani čas za streljanje jelenov in koz že od 1. januarja naprej.

Cepljene trte na ripario portalis se dobe iz trtnice kmetijske šole na Grmu (pošta Novomesto na Kranjskem) in sicer sledečih vrst: kraljevina, silvanec, veltlinec, rdeči vrh, beli burgundec, traminec, žlahtnina, portugalka, rulandec in žametna črnina. Cena posameznim cepljenkam 30 v, cena od 1000 cepljenk dalje po 24 v. Na prodaj so tudi bilke riparie portalis in aramon rupestris. Cena po dogovoru.

Lesne cene v Nemčiji. Na največjem lesnem trgu Nemčije, v Mannheimu, je bilo popraševanje po deskah nenavadno živahno, toda blaga je bilo veliko premalo. Cene za mehke deske so zopet poskočile in so dosegle višino, kakor se nikoli prej. Za 100 komadov dobrih desk debelosti 16' 12' 1" so plačevali po 410 do 415 mark. Tudi v Mogunciji je bilo popraševanje po mehkem lesu zelo živahno, in tudi cene so bile neprimerno visoke. Na lesnem trgu v Ašafenburgu so zelo popraševali po stavbnem lesu, kot hrastovem, borovem in smrekovem lesu. A blaga je bilo veliko premalo. V Monakovem je bilo popraševanje po neotesanem mehkem lesu zelo živahno, blaga pa tako malo, da je lesni sejm trajal le eno uro. Na lesnem trgu v Memingenu so bile cene za mehke deske, katere rabi vojaška uprava za shranjevanje municije, neprimerno visoke, blaga pa veliko premalo. V Stuttgartu je bilo popraševanje po stavbnem lesu izvanredno živahno. Za kubični meter mehkega stavbnega lesa z običajnim robom so plačevali 92—95 mark, za blago boljše kakovosti celo do 120 mark. Cene naraščajo, blaga pa na vseh lesnih trgih veliko premalo.

Kako je ravnati z zmrznjenim človekom. Da se zmrznjenega človeka — če je še sploh kaj življenja v njem — zopet oživi, ga je treba prenesti v mrzlo, a nikdar ne v toplo sobo. Truplo se mora skrbno drgniti s snegom ali z mrlzimi in mokrimi rutami. Dobro je, ako se zmrznjenemu človeku, ko se začne gibati, pomoli pod nož kake močne dišave, n. pr. salmiak. Dobro tudi je, ako se mu spravi v želodec požirek dobrega starega vina ali kave. Zmrznjenemu človeku nikdar dajati toplih obkladkov ali pa ga nesti v toplo sobo.

Razne novice.

Vihar porušil cerkev. Blizu mesta Kassel na Nemškem je v noči dne 30. decembra 1916 razsajal tako hud vihar, da je porušil cerkveni zvonik. Deli zvonika so padli na cerkev, ki je bila vsled tega skoro popolnoma porušena. Uničena je bila tudi vsa notranja cerkvena uprava.

12.000 K globe za prepovedan nakup moke. Okrajno glavarstvo v Turnovu na Češkem je svoj čas prepovedalo, izvažati iz okraja moko in žito. Vzlic temu se je zgodilo, da sta mlinar Kopal in pek Houssek s posredovanjem spediterja Valche poskusila spraviti v Liberce na Češkem večje množine pšenične moke. Spravila sta tja 80.000 meterskih stotov. C. k. okrajno glavarstvo je Houseka obsodilo na 5000 K globe, Valcho pa na 7000 K. Oba sta se seveda pritožila in ugovarjata, da okrajno glavarstvo sploh ni imelo pravice, prepovedati izvoz in tuđi ne pravice, ju kaznovati. Če bo to naziranje obveljalo, se boče kmalu izvedelo.

20 volkov ustrelil. Pri mestu Staraja-Užica v Besarabiji se je podal ruski stotnik Merkow na sarnih na fronto. Oborožen je bil s sabljo in samokresom. Spremljal ga je vojak-sluga, ki pa ni imel pri sebi nobenega orožja. V bližini velikega gozda se je pojavila tolpa izstradanih volkov, ki je planila po konju, da ga raztrga. Stotnik je venomer udrihal po konju, da zbeži. Od časa do časa je oddal na zver strele, ki so bili dobro namerjeni. Konj je že začel hirati, a volkovi so še vedno sledili sanem. Konj se je ustavil za hip in stotnik je zopet oddal pet dobro namerjenih strel na zverine. Še le sedaj so zveri

opustile zasledovanje. Stotnik in njegov sluga sta bila rešena. V tem kratkem času je Merkow ustrelil 20 volkov.

50letnica dinamita. Pred 50 leti je Anglež Alfred Nobel iznašel dinamit. Nobel je o svoji iznajdbi izjavil, da se sme uporabljati samo za razstreljevanje pečin in enake gospodarske zadeve, a nikdar ne za pobijanje ljudi. Nobelove zahteve sedaj nihče več ne upošteva.

600.000 K ukradenih. Pred dnevi so odposlali iz Olomuca na Moravskem dva velika zavoja zlata na naslov avstro-ogrsko banke v Lublinu. Ko so v Lublinu odprli enega teh zavojev, so dognali, da je neznana oseba odstranila pečate na zavoj, vzela iz istega ogromno svoto 600.000 K in nato pečate zopet z limom pritrdila na zavoj. O tatui ni sluha ne duha. Oblasti zadevo strogo preiskujejo.

Francoska pozabljivost. Vrhunec pozabljivosti je v tej vojski brezdvomno dosegla francoska vojaška sanitetna uprava. Meseca avgusta 1914 je odposlala iz mesta Orsay proti fronti v Flandriji popolnoma opremljen vojaški sanitetni vlak. Vlak se je nato vrnil nazaj v mesto Orsay, kamor je pripeljal nekaj ranjencev. Od tistega časa se je nahajal vlak na imenovani železniški postaji popolnoma pozabljen notri do meseca avgusta 1916 in še le na opomin lista »Ouvre«; češ, na strelah železniških vozov omenjenega vojaškega sanitetnega vlaka je že zrastle tako visoka trava, da bi bilo dobro, če bi se pokosila, še le sedaj, torej po preteku dveh let, so se spomnili na pozabljeni vlak, ga osnažili in vnovič izročili svojemu namenu.

Zenska železniški postajevodja. Ker je postalo v Nemčiji pomanjkanje moških železniških uradnikov in uslužbencev zelo občutno, je železniška uprava imenovala zelo veliko število ženskih oseb za železniške sprevodnice, za uradnice in še celo za železniške postajenačelnike. Zenska železniška uradnica in postajenačelnica nosi na glavi rdečo čepico, kadar opravlja prometno službo, kakor n. pr. pri nas železniški uradniki z rdečo čepico na glavi.

Gorila napadel in odnesel seboj človeka. Trditvam afriških poznavalcev in potnikov, da gorile napadajo in odnašajo s seboj tamošnje domače ženske in deklice, je dosedaj malokdo verjel, ker se ni mogel dokazati dosedaj nikjer niti en tak slučaj. Sedaj pripoveduje v časopisu »Kolonie eine Heimat« nemški zemljemerec Mahr take stvari, da postajajo trditve zamorcev faktično resnične. »Vrnil sem se«, pripoveduje Mahr, »z večdnevnega potovanja iz Jaunde v tabor geometra Wilhelma pri mestu Esumbambeke, takoj ob meji dveh največjih plemen Jaunda in Bakoko. Komaj sem se malo spočil od truda in napra, ko sem nenadoma zaslišal strašen krik in grozno stokanje. Črni kuhar geometra Wilhelma je planil v kolibo in ves preplašen zakričal: »Gospod, semkaj je prišel veliki šumski vrag!« Pograbil sem takoj svojo puško in zdirjal ven. Ko sem prišel čez par minut na mesto, odkoder je prihajal strašni krik, nutil se mi grozen prizor: Ogromen gorila je držal pred seboj nekega zamorca in strahovito mrcvaril svojo žrtev. Malo naprej se je nahajala večja skupina zamorcev, toda nikdo od njih se ni upal iti svojemu napadenemu rojaku na pomoč. Približal sem se nesrečnemu kraju na 40 korakov. Toda gorila ni pobegnil, ampak se je takoj pripravil na boj. Pomeril sem dobro in ustrelil. Zadel sem ga naravnost v čelo; zavalil se je parkrat po tleh, nato pa obležal. Boj med gorilo in zamorcem se je po pripovedovanju očitno razvil takole: Gorila je došel v bližino farne z očitnim namenom, da bi tam odnesel kako žensko ali pa deklico, kar se je že ponovno zgodilo. In res je šel gorila naravnost nasproti neki deklici, ki je takoj začela na vso moč vpiti. Priskočili so na pomoč moški, da jo rešijo. Zamorec, ki se je najbolj približal gorili, je postal njegova žrtev. Gorila ga je z enim udarcem podrl na tla, mu iztrgal obe roki in ga potem strahovito razmesaril. Nesrečnega so potem odpehali v bližnjo bolnišnico, kjer pa je seveda še istega dne izdihnil. Negove strahovite rane dokazujejo, kako grozno moč ima gorila, ki je znal uničiti svojemu nasprotniku ravno one dele telesa, od katerih je največ odvisna moč v boju.

Dopisi.

Maribor. Na V. vojno posojilo se je v mariborskem političnem okraju do petka, dne 5. januarja, podpisalo 8.869.616 K. Od te svote se je pri šolskih nabiralnicah samih podpisalo 1.604.500 K. Torej tuokrajna podpisovanja na V. vojno posojilo da preseglja ona na IV. vojno posojilo.

Sv. Peter pri Mariboru. Dne 6. januarja popoldne po večernicah ima naša družba mladeničev lepo slovesnost v proslavo našega novega presvit-

lega cesarja Karela I. Domačini in sosedje so vijudno vabljeni. Pridite!

Hoče. Kmečka hranilnica in posojilnica v Hočah sprejema še nadaljne podpise za V. avstrijsko vojno posojilo.

Slov. Bistrica. Za tajnika naše mestne občine je imenovan Edvard Horjak, doma iz Laškega.

Št. Ilj v Slov. gor. Bralno društvo priredi dne 14. januarja veselico v Slov. Domu z igro in petjem. Vabimo k obilni udeležbi. — Bralno društvo je podpisalo 100 K vojnega posojila.

Sv. Križ pri Ljutomeru. Naša Dekliška Zveza priredi v nedeljo, dne 7. januarja, ob 3. uri popoldne v Slomšekovi dvorani božičnico s petjem božičnih, narodnih in drugih pesmi ter gledališko igro „Pismo božičnemu Detetu.“ Polovica čistega dobička pripade zopet skladu za domače vojne pohablence. Pridite!

Ormož. Po daljši bolezni je umrl tukajšnji trgovec Albin Martinc.

Sv. Marko niže Ptuja. V nedeljo, dne 14. t. m., popoldne po večernicah, se vrši v Posojilnici občni zbor Bralnega društva pri Sv. Marku niže Ptuja. — Odbor.

Sv. Lovrenc na Drav. polju. V nedeljo, dne 7. januarja po rani službi božji bo v šoli v sobi 3. razreda občni zbor Kmetijske podružnice s sledočim dnevnim redom: Poročilo odbora o delovanju podružnice in Kmetijske družbe, volitev odbora, sprejemanje naročil na razna semena, razni predlogi, pobiranje udnine ter zanimiv poučni govor o raznih gospodarskih zadevah. Gospodarji in gospodarinje, udeležite se shoda v obilnem številu! Pristopajte h kmetijski podružnici!

Sv. Lovrenc na Dr. polju. Dne 2. januarja je umrl posestnik Štef. Rodošek, 67 let star. Njegova največja želja je bila, videti še sina jurista Franca Rodošek, ki je v ruskem vjetništvu. Med tem sta mu umrla doma oče in mati. Pri tukajšnji Ljudski hranilnici in posojilnici so dosedaj podpisale razne stranke krog 30.000 K 5. vojnega posojila.

Celje. Dne 2. t. m. je bil na tukajšnjem mestnem pokopališču pokopan pešec 87. pešpolka Mihael Požarnik. — Na Lavi so našli na njivi ležati mrtvo truplo 20letnega ključavničarskega učenca Ignacija Prosenički, doma iz Kraljevca na Hrvaškem. Izvršil je samoumor. — V preteklem tednu je bilo v mestni klavnici zaklanih: 2 bika, 20 volov, 18 krav, 41 telet, 51 svinj in 3 ovce. — Mestni magistrat je določil, da znaša najvišja cena za 1 kg fižola pri prodaji na drobno za mestno prebivalstvo 58 v.

Celje. Se nikdar ni božičnica slovenskih otrok v Celju prizadela prirediteljem toliko skrbi kot letos. Množica ubogih, popolnoma osirotelih otrok, ki nimajo ne primerne tople oblekice in čevljev za hudo zimo, pa tudi ne staršev, ki bi jim jih mogli preskrbeti. Stiska je bila huda, pomoč nujna. Dosedajji dobrotniki so sicer vsi častno izvršili svojo dolžnost in so darovali upoštevajoč sedajne razmere, več kot druga leta, a kaj napraviti z nabrano svotico pri takšni draginji! Tukaj pa so nam priskočili na pomoč priznani celjski denarni zavodi in omogočili s svojimi znatnimi prispevki, da se je vsaj največje otroke obdarilo. Darovali ste Posojilnica v Narodnem domu in Južnoštajerska hranilnica po 300 K, Ljudska posojilnica pa 50 K. Vsem dobrotnikom, posebno pa imenovanim denarnim zavodom, izreka katališko podporno društvo v imenu ubogih otrok najpriskrbenjšo zahvalo.

Posojilnica v Mariboru (Narodni dom)

sprejema prijave za

peto avstrijsko vojno posojilo

ter daje potrebna pojasnila vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne ter od 3. do 6. ure popoldne. 744

Koledar za slovenske vojake za leto 1917 je nedavno izšel v tiskarni sv. Cirila v Mariboru. Ta koledar se je lansko leto našemu vojaštvu in civilnim osebam silno prikupil. Tudi po koledarju za leto 1917 že vojaštvo več mesecev močno poprašuje. Njegova vsebina je: a) Organizacija naše vojske (tudi mornarice). b) Državne podpore za družine mobiliziranih z novimi odloki. c) Kaj dobijo vdove in sirote padlih vojakov. d) Podpore zaostalim padlim in pogrešanim vojakov. e) Preskrba invalidov in njihovih družin. f) Vojno zavarovanje. g) Odlikovanja za moštvo. Povsod se je oziralo na najnovejše odloke. Eriđejanih je tudi več vzorcev, kako se delajo razne vloge na oblastva. Posebno pa se bo prikupil našim vojakom „Duhovni spremljevalec in moštvenik“, ki obsega krasne, vojakom nađ vse potrebne nauke in molitve. Ob koncu ima tudi nove pošne določbe. Za

razne zapiske je pridejanega 48 listov praznega papirja in svinčnik. Koledar je močno v platno vezan, in stane s poštnino vred K 1.10; po trgovinah se pa prodaja komad po 1 K. Naroča se v tiskarni sv. Cirila v Mariboru.

Pošne položnice smo današnji številki priložili vsem cenjenim naročnikom, tudi tistim, ki so naročnino za tekoče leto že plačali. Cenj. naročnike uljudno prosimo, da poravnajo naročnino za list še v tem mesecu, sicer bi jim morali list ustaviti.

Brezplačna oddaja trt iz državnega hibridnega vinograda v Dvoru nad Šmarjem pri Jelšah. V letošnji pomladi se bodo oddajali iz državnega na sada v Dvoru ključki in korenjaki trtnih hibrid, ki se tam gojijo v poskusne namene, brezplačno. Prošnje za dodeljenje hibrid je poslati nemudoma c. k. vinarskemu inšpektoratu v Gradcu, Burggasse 5.

Zadnja poročila došla v petek dne 5. januarja.

Najnovejše avstrijsko uradno poročilo.

Dunaj, 4. januarja.

Uradno se razglša:

Vzhodno bojišče.

Armadska skupina generala-feldmaršala plem. Mackensena: Dobruča je razun ozkega ozemlja pri Galacu očiščena sovražnika. — Na rumunski ravnini razun brezuspšnega tipanja ruske kavalerije nobenih posebnih dogodkov. Zahodno od kraja Odobesci smo prekoračili reko Mincov, pri kraju Soveja in na cesti ob reki Ojtoz pa smo z naskokom zavzeli sovražne postojanke. Zahodno od Valeputne so se Rusi polastili našega jarka. Sicer pa na severovzhodu nič posebnega.

Na ostalih bojiščih položaj nespremenjen

Namestnik načelnika generalnega štaba: pl. Höfer, podmaršal.

Najnovejše nemško uradno poročilo.

Berolin, 4. januarja.

Francosko bojišče.

Vsled deževja in megle vojno delovanje malenkostno.

Vzhodno bojišče.

Severno-zahodno od mesta Dvinsk so udrele stotnije oldenburškega rezervnega pešpolka št. 259, čez led reke Dvine in so izrgale Rusom 1 otok. Vjeh smo čez 40 sovražnikov in vplenili več strojnih pušk.

Fronta generalnega polkovnika nadvojvode Jožefa: V gozdnatih Karpatih se je posrečilo ruskim oddelkom se utrditi v prednji postojanki severno od Meste-Canesci. Nemške in avstro-ogrške čete so zavzele z naskokom več višin severno od ceste Ojtoz ter ob obeh straneh Soveja in doline Susita in so jih obdržale v svoji oblasti kljub močnim napadom.

Armadska skupina generala-feldmaršala plem. Mackensena: Severno od Odobesci, severnovzhodno od Focsani, je premagan odsek reke Minzove. Zahodno od izliva Buzau so poskušali prodirati močni ruski kavalerijski oddelki, a so bili odbiti.

Ramo ob rani so nemški in bolgarski polki zavzeli z naskokom kraja Macin in Jijila, katera je sovražnik trdovratno branil. Dosedaj je bilo vjetih okrog 1000 sovražnikov in uplenjenih 10 strojnih pušk. Dobruča je očiščena od sovražnika izvzemši ozek, proti Galacu se razprostrajoči jezic, katerega se držijo ruske zadnje straže.

Macedonsko bojišče.

Nobenih posebnih dogodkov.

Nemško večerno poročilo.

Berolin, 4. januarja.

Na vzhodu in zahodu nobenega posebnega vojnega delovanja.

V Rumuniji se ob Seretu razvili živahni boji.

Rumuni in Rusi se umaknejo ob Prut.

Francoski listi poročajo, da bo rusko-rumunska armada najbrž opustila obrambno črto ob Seretu in se bo umaknila ob reko Prut.

Proti Wilsonovemu načrtu.

Reuterjev biro javlja, da se razven Španije tudi Nizozemska noče pridružiti Wilsonovemu predlogu za mirovna pogajanja. Tudi Južna Amerika se ne bo pridružila, vsaj Argentina, Brazilija in nekatere majhne države gotovo ne.

Nemški Nationalverband.

Nemški Nationalverband je v seji dne 4. t. m. vzel odpoved dr. Sylvestra na znanje. Dr. Sylvester se mora umakniti dr. Großu, ki se kot klubov načelnik ni obnesel. Ali se bo kot zbornični predsednik, zelo dvomimo.

Pomiloščenje dr. Kramarja.

Sedaj prinaša tudi korespondenčni urad že naznanjeno pomiloščenje dr. Kramarja ter navaja vzroke, zakaj je bil osumljen in obsojen: ker je imel zveze z izdajatelji, protektorji in uredniki Avstriji sovražnih listov, ker je pisal v „Narodne Lyste“, kateri so se nekaj časa zadržali pasivno nasproti vojnim potrebam, ker so se našli pri njem „Le Nation tsecheque“ in zajiski, slični člankom v „Times“, ker je imel v aprilu 1915 v Pragi tajen pogovor z italijanskim konzulom. Uradna objava govori tudi o krivdi pomiloščenih Kramarjevih tovarišev.

Ranjeni, padli in vjeti.

Pešpolk Šter. 47:

Ranjeni častniki:

Čazafura Valter, poročnik;
Drob Emil, kadet;
Roskošny Boguslav, praporščak

Padlo moštvo:

Babšek Jožef, Statenbreg, Maribor;
Leovart Jožef, Novacerkev, Celje;
Lorenz Janez, Selnica, Maribor;
Turek Stefan;
Vidmar Franc.
Strašner Franc;

Ujeto moštvo:

Bauer Janez (Skotovo, Rusija); Baumgartner Karol (Sarapul, Rusija); Benedikt Jožef, Radgona, (Slovski Rudnik, Rusija); Berger Friderik (Rusija, Samarkard);

Cikogna Anton (Kirzmanov, Rusija); Cont Anton (Kirzmanov, Rusija); Čuden Franc, Slov. Bistrica (Italija);

Fink Janez (Nižnji Novgorod, Rusija); Fuchs Franc (Rusija); Firpas Ignac, Jagerberg (Tjumen, Rusija);

Gos Jožef (Moskva, Rusija); Gütl Anton (Dauria, Rusija); Gutman Anton (Jelabuga, Rusija); Hafner Jarij (Voroneš, Rusija); Hauptmann Franc, Maribor (Moskva, Rusija); Höller Adolf (Rusija, Moskva);

Jančič Janez, Radgona (Tjumen, Rusija); F. Jodl, Maribor (Rusija); Juhart Alojzij, Konjice (Voroneš, Rusija);

Kopše Matija, Sv. Ana, Maribor (Nolinsk, Rusija); Kožuh Bogomir (Čita, Rusija); Kosmač Anton, (Rusija); Kranjčič Jožef, Črešnjevce (Orenburg, Rusija); Krasser Franc (Moskva); Kreiner Janez (Rusija); Kren Jožef (Tjumen, Rusija); Kriegl Janez, (Serdobsk, Rusija); Kriegseisen Alojzij, poddesetnik (Kansk, Rusija);

Lang Hugon (Tjumen, Rusija); Ledineg Jan., (Ašabad, Rusija); Leiter David, četovodja (Tjumen, Rusija); Lepej Simon, Maribor (Rusija); Lepenik Mihael, Maribor (Tjumen, Rusija);

Maihofer Franc, Sv. Miklavž (Skotovo, Rusija); Mayer Jarij (Tjumen, Rusija); Muhič Avg., četovodja (Piestšanka, Rusija); Muhr Janez, desetnik (Sarapul, Rusija); Mule Mihael, Gornja Kungota (Ivanovo, Vosmesensk, Rusija);

Novak Alojzij, Maribor (Rusija); Orlič Janez (Karkov, Rusija);

Paseger Albert (Sarapul, Rusija); Polanec Anton, Maribor (Serdobsk, Rusija); Pfeifer Ant. (Tjumen, Rusija); Pile Marko (Moskva, Rusija); Plavčak Anton, Maribor (Rusija); Pliberšek Janez, Maribor (Barnaul, Rusija); Polajner Simon, Recenjak, (Nižnji Novgorod, Rusija); Pušnik Franc (Ašabad, Rusija);

Rauch Mihael (Čita, Rusija); Reis Jožef (izmenjan kot invalid); Rezman Janez, Maribor (Perešlav, Rusija); Riederer Jožef (Toršok, Rusija); J. Rozman, Maribor (Moskva, Rusija);

Schicher Jožef, Maribor (Rusija); Schileger Janez (Rusija); Schlosser Ernest, enoletni prostovoljec (Spaskoje Selo, Rusija); Schwab Janez (Rusija, Čembar); Schwindsackl Franc (Sengilej, Rusija); Šega Mihael, Tinje (Tjumen, Rusija); Stecl J., (Čita, Rusija); Sumer Karol (Tjumen, Rusija); Superl Jožef (Nikolsk Usurijsk, Rusija);

Tischler Avgust (Ašabad, Rusija); Ullrich Julij, desetnik (Tjumen, Rusija); Vočopivec Leopold Edmund (Slobodsky, Rusija); Veingerl Janez, Radgona (Rusija);

Zangl Franc (Krasnovodsk, Rusija); Zangl Jožef (Turkestan, Rusija).

**Slovenci,
podpisujte
peto vojno
posojilo!**

V večjo dobro urejeno mešano trgovino želi 15 let staro, močno in zdravo dekle, vešč slovenskega in nemškega jezika stopiti v uk. Iv. Sellé pekarija Laški trg.

Organist, neoženjen, sedaj vojaškinje popolaoma oproščen, želi službo takoj, tudi začasnno nastopiti. Spridevala na razpolago. Naslov pri upravnistvu tega lista pod „Organist 826.“

URE
Točna postrežba

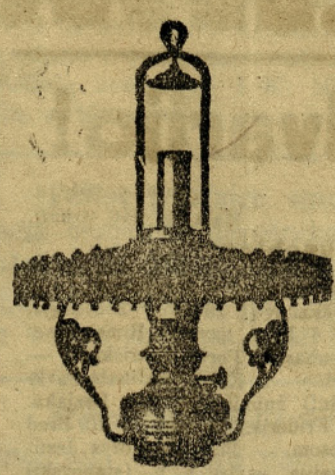
Velika zaloga ur, dragocinstvi, srebrnatih in optičnih určil po vsaki ceni.

Tudi na obroke. - Austr. cenik zastavlj. - Gramofoni 20-200 K

Niklata remont-ura K 350
Pristna srebrna ura K 7--
Original omaga ura K 34--
Kuhinjska ura K 10--
Bedilna niklata K 8--
Poročni prstani K 2--
Srebrne verižice K 2--

Vešlečno jamstvo.

**Nasl. Dietinger
Theod. Fehrenbach**
urur in očalar
MARIBOR, Gosposka ul. 28
Kupujem zlatine in srebro.

Edina štalerska steklarska narodna trgovina
Na debelo! Na drobno!

FRANC STRUPI :: CELJE
Graška cesta

priporoča po najnižjih cenah svojo bogato zalogo steklene in porcelanaste posode, svetilk, ogledal, vsakovrstnih šip in okvirjev za oodobe. - Prevzete vse steklarskih del pri cerkvah in stavbah.

Najsolidnejša in točna postrežba.

Ure! Ure!

V veliki izbiri in po nizkih cenah.

Za vsako uro se jamči!

Freizijske ure, Schafhausen, Zenith, Omega, Eterne

Časla: Za kratkovidne nova, sboljšana stekla.

Franjo Bureš Maribor
urur, zlatomer in očalar,
Tagetthofova cesta 39. Prvi urur od glav. kolodvora.

Cvetje
iz vrtov sv. Frančiška

(glasilo III. reda) izhaja v Kamoiku na Kranjskem in stane za celo leto 2 K.

Vsako množino vrec
kupi veletrgovina

Anton Kolenc, Celje.

Ivan Ravnikar

NA DEBELO! trgovina specerijskega, kolonijalnega blaga barv in zaloga mineralnih voda NA DROBNO!

CELJE — Graška cesta šte. 21

kupuje po najvišji dnevni ceni vinski kamen, kumno, janež, pristno strd in vosek.

OBČINSKIM URADOM

se naznanja, da ima tiskarna sv. Cirila v Mariboru zopet na razpolago **Prošnje** in **Potrila** za klanje telet in mlade živine.

Umetni **SIDA** je štirikrat cenejši kot pravi med ter bolj redilen nego meso in jajca. Rabi se kot maža na kruh, za pecivo in močnata jedila, pospešuje prebavo, lajša hripavost, zapoko, zasliženost, obenem pa tudi krepi itd. Poskus Vas prepriča o isvrstnosti umetnega medu! Zavojček velja 35 vin. Naroča se pri: **Josip Berda s. Ljubljana, Zeljarska ulica šte. 13.** Po pošti se pošilja najmanj 12 zavojčkov za 4 krone.

Knjigarna, umetnine in muzikalije.
Goričar & Leskovšek
Celje

trgovina s papirjem, pisalnimi in risalnimi potrebščinami na debelo in drobno, priporoča: trgovcem in preprodajalcem velikansko izbero dopisnic **XX** po raznih cenah **XX**

Za gostilničarje: Papirnate servijete vsled novih predpisov namestnije v Gradcu po zelo nizkih cenah.

Podružnica Ljubljanske kreditne banke v Celju
sprejema kot oficijelno mesto

prijave na 5. davka prosto avstrijsko vojno posojilo
pod vsemi zakonito dovoljenimi ugodnostmi.

Rok za subskripcijo od 20. nov. 1916 do 10. jan. 1917.

Ljudska hranilnica in posojilnica v Celju
registrovana zadruga z neom. zavezo.

<p>Obrestuje hranilne vloge na</p> <p>4 1/4 %</p> <p>od dneva vloge do dneva vzdiga.</p> <p>Rentni davek plača posejilnica same.</p>	<p>Daje posojila</p> <p>na vknjižbo, na osebni kredit in na zastavo vrednostnih listin pod zelo ugodnimi pogoji. Prošnje za vknjižbo, dela posojilnica brezplačno, stranka plača le koleke.</p>	<p>Uradne ure</p> <p>za stranke vsak delavnik od 9. do 12. ure dopoldne.</p> <p>Posojilnica daje tudi domače hranilnike.</p>
---	---	--

v lastni hiši (Hotel „pri belem volu“) v Celju, Graška cesta 9, I. nadstr.